

MEDEDELING

De Bunzing als predator van de Adder

Op 14 april 2001 werden vier dode Adders (*Vipera berus*) gevonden in de Slenk, één van de kerngebieden voor deze soort in het Meinweggebied. Alle vier de dieren waren mannetjes die waarschijnlijk op hun voorjaarszonplek waren doodgebeten. De dieren lagen kriskras door elkaar, waarbij opviel dat vooral de koppen waren beschadigd of zelfs geheel waren afgebeten [figuur 1]. Van de Adders werden verschillende foto's gemaakt, die daarna in de vergetelheid raakten. Pas recent werden de dia's gedigitaliseerd en ter determinatie opgestuurd naar Annemarie van Diepenbeek, expert op het gebied van diersporen. Haar conclusie was vrij eenduidig. Gezien de fijne gebitsafdrukken kunnen de bijtsporen op de Adders alleen van een Egel (*Erinaceus europaeus*) of van een kleine marterachtige zijn. Wilde zwijnen (*Sus scrofa*) laten een veel ruiger bijtspoor na en zouden de dieren waarschijnlijk ook ineens hebben opgeslokt. Een Egel doodt zulke grote prooiën vooral uit verdediging en zal geen vier slangen kort na elkaar aanvallen. Blijven over kleine marterachtigen zoals de Steenmarter (*Martes foina*) en de Bunzing (*Mustela putorius*). Beide soorten komen in het Meinweggebied voor, maar gezien de biotoop komt alleen de Bunzing als predator in aanmerking. Steenmarters zijn vooral aanwezig aan de rand van het gebied, terwijl Bunzings en hun hollen ook regelmatig in adderbiotopen worden aangetroffen. Surpluskilling is een kenmerk van kleine marterachtigen. Vaak worden veel meer prooiën gedood dan voor hun directe voedselbehoefte noodzakelijk is. Ze blijven hun prooidieren bijten zolang ze bewegen. Typisch is ook dat hun aanval zich altijd richt op de kop, waarmee ze een prooi direct trachten te doden. Vaak laat een Bunzing zijn prooi liggen om later nog eens terug te komen, maar in dit geval lijkt het dier gestoord, waarschijnlijk door de aanwezigheid van de onderzoekers. Een aanwijzing voor dit laatste waren de verse bloedsporen die getuigden van een zeer recente aanval. In het voorjaar van 2001 was het Meinweggebied in verband met de MKZ-crisis voor het publiek afgesloten. Alleen voor het uitpeilen van gezenderde Adders werd voor onderzoekers een uitzondering gemaakt. Gedurende de maandenlange afsluiting van het gebied is geconstateerd dat veel dieren minder schuw, en zelfs dagactief werden. Hetzelfde gedrag heeft mogelijk

FIGUUR 1

Vier gedode Adders (*Vipera berus*) met afgebeten koppen, waarschijnlijk het gevolg van surpluskilling door een Bunzing (*Mustela putorius*) (foto: P.Janssen).

de Bunzing geëtaled bij het zoeken naar voedsel met het hierboven beschreven resultaat. Bunzings staan overigens al lang bekend als vijanden en predatoren van Adders (FROMMHOLT, 1969; STRIJBOSCH, 1981), maar een dergelijke surpluskilling bij Adders is naar weten van de auteurs nog niet eerder beschreven. Beter bekend zijn de aanvallen van de Bunzing op migrerende padden en kikkers in het voorjaar, waarbij ook koppen worden afgebeten en veel dode dieren niet worden opgegeten. Vaak wordt alleen sterrenschot waargenomen, restanten van eiklommen en -snoeren die niet worden verteerd en weer worden uitgespuugd en zo als prooierest (vaak in combinatie met afgestroopte huiden of huiddelen) kunnen worden gevonden. Maar ook hier is voorzichtigheid geboden. Meer nog dan Bunzings doen Bruine ratten (*Rattus norvegicus*) aan surpluskilling bij amfibieën (VAN DIEPENBEEK, 2002; GROENVELD & SMIT, 2002). Dat Adders bij de Bunzing niet altijd het onderspit delven kan mogelijk blijken uit een andere waarneming. Op 30 maart 1998 werd in een adderbiotoop langs de Lange luier in het Meinweggebied een dode Bunzing gevonden. Het vrouwelijke dier lag op een afstand van ongeveer 15 m van de in-

gang van zijn hol. De foto's van dit dier zijn helaas bij het ontwikkelen verloren gegaan. Het dode dier vertoonde geen enkele uitzondering van een lichte zwelling op zijn snuit. Mogelijk dat de Bunzing door een adderbeet om het leven is gekomen. Hoewel ook deze hypothese niet volledig is te bewijzen, mag niet worden uitgesloten dat de predator-prooi relatie incidenteel wel eens kan uitmonden in een voor de aanval fatale afloop.

A.J.W. Lenders & P.W.A.M. Janssen

Literatuur

- DIEPENBEEK, A. VAN, 2002. Kikkerbillen op het menu: van de ratten besnuffeld? RAVON 5(1): 6-8.
- GROENVELD, A. & G. SMIT, 2002. Amfibieën-predatie door de bruine rat. RAVON 5(1): 9-10.
- FROMMHOLT, E. A., 1969. Die Kreuzotter (*Vipera berus* Linnaeus). Die neue Brehm-Bücherei 332. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg/Lutherstadt.
- STRIJBOSCH, H., 1981. Inheemse slangen als prooi voor andere dieren. De Levende Natuur 83(4): 147-156.